

پولوس حواریئن رومولو لارا یازدیغی مکتوب

مقدمه

تاریخده اؤز مذهبینه پولوس کیمی قیرتلی اولان آدام چوخ تاپیلماز. او روحونون عطشینی یاتیرتماق اوچون دئی عمل لری یرینه یتیرمکدن اصلا استرگه مشردی، او قدر کی، عیسا مسیحین پیرولرینه اذیت ورنب اؤلدرمه یی ده تارییا بئر خدمت حساب ادئردی. پولوس اوچون حقیقت شرعتین رسم-روسوملارینا عمل اتمک اندی. لاکن نهایت حقیقتی آیری بئر یرده تاپدی: عیسا مسیحین اؤزونده. پولوس بو مکتوبدا تشریح ادئر کی، نهجه انسان عیسا مسیحه اولان ایمان واسطه سی ائله حقیقته چاتیب تاریین حوزورونا گله بئر.

کتابین مضمونو:

- سالاملا و مکتوبون موضوعسو ۱۷-۱:۱
نجاتا احتیاج ۲۰:۳-۱۸:۱
تاریین وردئی نجات یولو ۲۵:۴-۲۱:۳
مسیحده تزه حیات ۳۹:۸-۱:۵
تاریین ائسرائیل اوچون نقشه سی ۳۶:۱۱-۱:۹
مسیحی بئر آدامین رفتاری ۱۳:۱۵-۱:۱۲
پولوسون قیری یهودلر آراسیندا اولان خدمتی و شخصی سالاملار ۲۷:۱۶-۱۴:۱۵
-

هم سئز و هم من بئربئرئمئزئ ائمانی ائله تشوئق اولوناق. ^{۱۳} ای قارداشلار! بئخبیر اولماغینیزی ائستهئمرم کی، دئه لرله یانینزا گلمک نئیتئنده اولدوم کی، منئم سئزئ آرانیزدا دا، اؤزگه خالقلارین آراسیندا اولدوغو کئمی بئر ئمرهم اولسون. لاکئن ائندئیه جک بو ائشی اتمکدن منع اولدوم.

^{۱۴} من، هم یونانی لارا* هم ده مدنئیتسئزلره، هم حکمتلره، هم ده جاهئللره بورجولویام. ^{۱۵} بونا گؤره دئر کی، من رومدا یاشایان سئزلره ده وار-گوجومله ائنجئللی بئلدئرمه یه جان آتیرام. ^{۱۶} من ائنجئلدن اوتانمیرام. چونکی او، ائمان گئئرئ هر کسئن خئلاصی اوچون تارینین قووتی دئر؛ اول یهودئئنن، سونرا دا قیری یهودئئنن. ^{۱۷} چونکی ائنجئلده تارینین عدالتی ائماندان ائمانا کشف اولونور: نجه کی، یازیلپ: «صالح آدام ائمانلا یاشایاجاق.»*

تارینین قضبی

^{۱۸} تارینین قضبی گؤیدن ائسانلارین بوتون تاریسزلیق و حاقسیزلیغین ضئئنه آشکار اولور کی، حاقسیزلیقلا حقیقته مانع اولورلار. ^{۱۹} چونکی تاری حاقئندا او شیلر کی، بئلمه یی مومکوندور، اونلار آشکاردیر، اونا گؤره کی، تاری اؤزو اونلار آشکار ادئب. ^{۲۰} دونیانین خئلقئئئدن بری اونون گؤزه گؤرونمه یین خصوصئیتلری، یعنی آبدی قووتی و تاریلغی اونون یاراتدیققلاری ائله معلوم اولوب آچیقجا گؤرونور. بونا گؤره ده، عوذلری یوخدور. ^{۲۱} چونکی تارینی تانییان حالدا، نه اونا تاری کئمی عئزت وردئر، نه ده شوکور ادئلر. لاکئن دوشونجه لرئنده باطل

۱ من پولوس، مسئح عئسانین قولو، حواری اولماغا دعوت اولونموش، تارینین ائنجئلئنی یایماق اوچون سچئلمش؛ ^۲ او ائنجئل کی، تاری اؤز پیغمبرلری واسطه سی ائله اولجه دن موقدس یازیلاردا وعده وردی. ^۳ اؤز اوغلو حاقئندا کی، جئسمن داوودون نسلئندن آنادان اولدو ^۴ و قودسئیت روحونا گؤره، اؤلورلدن دئرئلمه یی ائله تارینین اوغلو اولدوغو قووتله اعلان ادئلدی، یعنی ربئمئر عئسا مسئح. ^۵ بئر اونون واسطه سی ائله فیض و حوارئئیه ناپئل اولدوق کی، اونون آدی اوچون ائسانلاری، بوتون خالقلاردان، ائماندان گلن اطاعته گئئرک. ^۶ و سئز ده، عئسا مسئحن طرفئئدن او دعوت اولونموش ائسانلارین آراسیندا یسینیز.

^۷ تارینین رومدا اولان و موقدسلئیه دعوت اولونان* بوتون سئوئکلرئنه: آتامیز تاریدان و رب عئسا مسئحن سئزه فیض و باریش اولسون.

پولوسون روما گتمک آرزوسو

^۸ اولن، هامینیز اوچون عئسا مسئحن واسطه سی ائله تاریمما شوکور ادئریم کی، ائمانینیز بوتون دونیادا اعلان اولونور. ^۹ او تاری کی، بوتون روحوملا اوغلونون ائنجئلئنه خئدمت ادئریم، شاهئئمدئر کی، نجه دائم سئزی یادا گئئرئرم. ^{۱۰} دوغالاریمدا دائم یالواریرام کی، بلکه بئر دئه تارینین ائراهه سی ائله سئزئ یانینزا گلمه یه یولوم دوشسون. ^{۱۱} سئزی گؤرمه یی چوخ آرزولاییرام ائله کی، سئزی قووتلئندئریم اوچون سئزه روحانی بئر عطا یتئرئم. ^{۱۲} یعنی، من آرانیزدا ائکن،

۷:۱ مقصد عئسا مسئحه ائنانلاردیر.

۱۴:۱ یونانی لاردان مقصد قیری یهود خالقی دیر.

۱۷:۱ و یا «او کی، ائمانلا صالحدئر، یاشایاجاق.»

۱۷:۱ حَبَقوق ۲:۴

تاری فرق قویماز

۲ پس سن ای اؤزگه سئنی موحاکنمه یه چکن آدم، کئم اولورسان اول، سن ده عودورسوزسن، چونکی اؤزگه سئنی موحاکنمه اذن واخت، اؤزونو ده محکوم ادترسن. اونا گؤره کی، اؤزگه سئنی موحاکنمه ادهرک، اؤزون ده همن انشیلری ادترسن. ۲ و بنز بئلئرئک کی، تارینین موحاکنمه سی بله انشیلری اندلرئن ضئدنه حقیقت اساسی اوستونده دئر. ۳ ای بله انشیلرله مشغول اولانلاری محکوم ادب اؤزو ده همن انشیلرله عمل اذن آدم! مگر اله گومان ادترسن کی، تارینین موحاکنمه سیندن قاچا بله جکسن؟ ۴ و یا اونون حدسئز مهربانلیغینا، تحمؤلونه، و صبرلئینه حقارت گؤزو ائله باخیرسان؟ آنلامیرسان کی، تارینین مهربانلیغی سنی توبه یه آپاریر؟ ۵ لاکئن تارینین قضیئن و عادل موحاکنمه سینئن ظاهر اولدوغو گونونده، قساولئینه و توبه-اتمزه اوره یینه گؤره اؤزون اوچون قضب ییغیرسان. ۶ او تاری کی، هرکسه اؤز عمل لرئه گؤره عوضنی وره جک؛* ۷ داواملا یاخشیلیق ادب عئزت، حؤرمه و قیری فانی شیلری آختارانلارا ابدی حیات، ۸ آما اؤز منفعلرئنی گودنلره، حقیقته باش ایلمه یئب حاقسیرلیقدان انطاعت ادنلره، قضب و حئدت. ۹ پئسلئک اذن هر آداما دارلیق و ذلل لئک؛ اولجه یهودیه، سونرا دا قیری یهودیه. ۱۰ آما یاخشیلیق اذن هر آداما عئزت، حؤرمه و باریش؛ اولجه یهودیه، سونرا دا قیری یهودیه. ۱۱ چونکی تاری انسانلار آراسیندا فرق قویماز. ۱۲ شرئعی بئلمه دن گوناھ اندلرئن هامیسی شرئعئسز ده هلاک اولاجاقلار. شرئعی بئله رک گوناھ اندلرئن ده هامیسی شرئعتله موحاکنمه

اولدولار؛ آنلاقسیر اوزکلرئنی ده قارانیق بورودو. ۲۲ حنکمتلی اولدوقلارینی اندئعا ادهرک آخماق اولدولار ۲۳ و فانی اولمایان تارینین عئزتئنی، فانی اولان انسانا، قوشلار، دؤردایاقلی لارا و سورونلره بنزه یین بوتلرله دیشدئلر.

۲۴ بو اوزدن، تاری، اونلارین اوزکلرئنی شهوتلری انچئنده عئقتسئزلئیه تسلیم اتدی کی، اؤز آرالاریندا بدنلرئنی حؤرمه تسئز اتسئلر. ۲۵ اونلار تارینین حقیقتئنی یالانلا دیشدئلر و خالق عوضنه مخلوقا پرستش و عئبادت اتدئلر. او تاری کی، ابده جک موبارکدئر. آمئن.

۲۶ بو سبیدن، تاری اونلاری رذئل هوسلرئنه تسلیم اتدی، حتا آروادلاری طبعی علاقه نی، قیری طبعی علاقه ائله دیشدئلر. ۲۷ همن جور، کئشلر ده آروادا اولان علاقه دن آل چکئب، شهوتله بئرئلرئنه قیزیشدیلا؛ کئشلر کئشلرله روسواییق ادئیب، اؤز بدنلرئنده رذئلکلرئنه لایئق جزانی الدیلار. ۲۸ تارینی شعورلاریندا ساخلاماغا دئیر ورمه دنکلری اوچون، تاری دا اونلاری دیرسئز دوشونجه لره تسلیم اتدی کی، ادبئز رفتارلار اتسئلر. ۲۹ اونلار هر جور حاقسیرلیق، جنسی عئقتسئزلئک، پئسلئک، طاماح، و کئنه دولدولار؛ حسد، آدم اولدورمک، عداوت، حئیله، و پئس نئیتله دولوب داشدیلا. قییتچی، ۳۰ بؤهتانچی، تاریدان نفرت اذن، زور دئین، مغرور، فخر ساتان، پئس انشیلر انخترع اذن، آتا-آنایا انطاعتسئز، ۳۱ آنلاقسیر، انمانسیر، شفقتسئز و رحمسئزدئرلر. ۳۲ گرچی تارینین بویوردوقلارینی بئلئرلر کی، بله انشیلرله مشغول اولانلار اولومه لایئقدئرلر، نه فقط بله انشیلرئن اتمه سئنه داوام ورئرلر، اندلری ده تشوئق ادئرلر.

۲۵ ختنه‌نن آنجاق او زامان دَیری وار کی، سن شرئعته عمل اده سن؛ لاکئن اگر سن شرئعتی پوزورسان، ختنه اولونما میس کئمی اولورسان. ۲۶ اگر ختنه اولونمایان شرئعتن طلب اتدئکلرئنی طبعئن یرئنه یتئرئرلر، شرئعته مالئک اولمادیقلاری حالدا، بونلار اؤزلری اؤزلرئنه شرئعتدئر. ۱۵ اونلار بونولا گؤرسدئرلر کی، شرئعتن طلب اتدئکلری اونلارین اوزکلرئنده یازیلیب. وئجدانلاری بونا شاهئددئر و فنکئرلری گاه اونلارا ائئتهام وورور، گاه دا اونلاردان دئفاع ادئر. ۱۶ منئم یایدیغیم ائنجئله گؤره، او گون کی، تاری، عئسا مسئحئن واسطه‌سی ائله ائنسانلارین گئزلی ائشلرئنی موحا کئمه اده چک، بله اولاجاق.

تعرئفی ده ائنساندان یوخ، تاریداندیر.

تاریا اعتقاد اتمک اولار

۳ بو حالدا یهودی اولماغین نه افضل لئی وار، و یا ختنه‌نن نه فایداسی؟ ۲ هر طرفدن باخاسان، چوخدور. هر شیدن اول بو کی، تارینین سؤزلری اونلارا امانت وئرئلب. ۳ اگر اونلاردان بعضئسی ائمان گئترمه دئرلر، او زامان نه اولور؟ مگر اونلارین ائمانسئزلیغی تارینین وفادارلیغینی لغو اده بئر؟ ۴ اصلا! بوتون ائنسانلار یالانچی اولسالار دا، تاری اؤز سؤزونه وفالی قالاجاق. نجه کی، یازیلیب دا: «اله کی، سؤزلرئنده دوغرو چیخاسان، و موحا کئمه اتدئئن زامان داعوانی قازاناسان.»*

۵ اما اگر بئرئم حاقسئزلیغیمیز تارینین صالح اولدوغونو داها چوخ آشکارا چیخاردیر، بونا نه دئییه بئله‌رئک؟ قضیله جزالاندیران

اولوناجاقلار. ۱۳ چونکی تارینین نظرئنده شرئعتی اشدنلر یوخ، اونا عمل ادنلر صالح ساییلیرلار. ۱۴ دوغرو دان دا، شرئعته مالئک اولمایان مئلئر او زامان کی، شرئعتن طلب اتدئکلرئنی طبعئن یرئنه یتئرئرلر، شرئعته مالئک اولمادیقلاری حالدا، بونلار اؤزلری اؤزلرئنه شرئعتدئر. ۱۵ اونلار بونولا گؤرسدئرلر کی، شرئعتن طلب اتدئکلری اونلارین اوزکلرئنده یازیلیب. وئجدانلاری بونا شاهئددئر و فنکئرلری گاه اونلارا ائئتهام وورور، گاه دا اونلاردان دئفاع ادئر. ۱۶ منئم یایدیغیم ائنجئله گؤره، او گون کی، تاری، عئسا مسئحئن واسطه‌سی ائله ائنسانلارین گئزلی ائشلرئنی موحا کئمه اده چک، بله اولاجاق.

یهودلر و شرئعت

۱۷ ائندی سن، اگر اؤزونو یهودی چاغئیرسان و شرئعته بل باغلا ییب تاریا فخر ادئر سن؛ ۱۸ اگر شرئعتدن تعلئم آلدیغینا گؤره، اونون ائزاده‌سئنی بئلم لاپ اوستون دَیرلری آبیرد ادئر سن؛ ۱۹-۲۰ اگر آرخایینسان کی، شرئعتده علمئن و حقیقئتئن اساسینی تاپدیغینا گؤره، کورلارا بلدچی، قارانلیقدا اولنلارا انشئق، عاغیلئسئزلارا اوستاد و کؤرپه‌لره موئلئم سن، ۲۱ بس نه اوچون اؤزگه‌لره اؤیردن حالدا، اؤزونه اؤیرتمئر سن؟ اوغورلاماغی وعظ ادئب، اؤزون اوغورلا ییرسان؟ ۲۲ «زئنا اتمه» ددئئن حالدا، اؤزون زئنا ادئر سن؟ بوتلردن نفرت اتدئئن حالدا، معبدلری سو یورسان؟ ۲۳ شرئعته فخر ادن حالدا، اونو پوزوب تارینی حؤرمئتئز ادئر سن؟ ۲۴ نجه کی، یازیلیب: «سئرئن اوزونوزدن قیری یهودلر آراسیندا تارینین آدینا کوفر دئئلر.»*

۱۸ گۆزلىرى قاباغيندا تارينين قورخوسو
يوخدور.*

۱۹ بئىز بئلىرىككى، شريعتده ديئلن هر
شى، شريعتتن حاكىمىيىتى آلتيندا اولانلار
ديئلىرىكى، هر آغيز باغلانسين و بوتون دونيا
تارىيا حساب ورمهلى اولسون. ۲۰ بلهجه
شريعتتن طلب اتدئكلرئنى يرئنه يئترمكله
هچ بئر انئسان تارينين نظرنئنده تبرعه اول
بئلمز؛ چونكى گوناھين نه اولدوغو شريعتتن
سايه سئنده درك اولنور.

ائمان و صالحلك

۲۱ آما ائندى تارينين صالحلىقى* ظاهر
اولوبكى، شريعته باغلى ديئل. و بونا هم
شريعت، هم ده پيغمبرلر شهادت وئرلر.
۲۲ تاريديان گلن بو صالحلك عئسا مسئحه
اولان ائمان واسئطهسى ائله بوتون اونا ائمان
گئىرنلر وئرلر. انئسانلار آراسيندا هچ فرق
يوخدور. ۲۳ چونكى هامى گوناھ ادئب و
تارينين عئزئتىدن محروم قاليب. ۲۴ و اونون
فيضى ائله مسئح عئسانين طرفئندن گلن
نئجات واسئطهسى ائله بو صالحلىقى بئر
ھدئيه كئمى آليرلار. ۲۵ تارى اونون قانيندا
اولان ائمان واسئطهسى ائله اونو قاباقجadan
كفاره قوربانى تعيئن اتدى. بونو اونون اوچون
اتدى كى، صالحلىقنى گؤرسدئش. چونكى
تارى اؤز صبرئنده قاباقجا انجام تاپان
گوناھلارى جزاسيز بوراخيمئشى. ۲۶ بونو
اونون اوچون اتدى كى، ائندئكى زاماندا
صالحلىقنى ظاهر اتئش، اله كى، اؤزو صالح
قالسين و عئسايا ائمان گئىرنهنى تبرعه اتئش.

تارى صالح ديئل؟ (انئسانلارين دوشوندويو
كئمى دانئشيرام. ۶ يقئن كى، يوخ! اگر بله
اولسا، او زامان تارى دونياني نجه موھاكئمه
اده بئلىر؟ ۷ چونكى اگر منئم يالانيم تارينين
حقيقتنى و اونون جلاليني داھا چوخ آشكارا
چيخاردير، بس نه اوچون من حله ده بئر
گوناھكار كئمى موھاكئمه گرک اولونام؟
۸ و نه اوچون بعضلرئتن بئزه انفتترا آتديغى
كئمى ائمهيك؟ نجه كى، ائدئعا ادئرلر كى،
بئر بله اؤيزدئرئك: گلئن پئسلئك ادك كى،
ياخشىلىق گلسئن. بله آداملارين محكوم
اولماسى داھا دا عدالتدئر.

هچ كئم صالح ديئل

۹ بس نه دئيك؟ آيا هچ افضل لئيمئز وار؟
اصلا. چونكى آرتيق ثابئت اتدئك كى، هم
يهودئرلر، هم ده قيرى يهودئرلر هاميسى گوناھ
آلتيندا ديرلار. ۱۰ نجه كى، يازيلىب دا:
«صالح اولان هچ كس يوخ، بئر نفر بله؛
۱۱ آنلايان بئرى يوخ،
تارينى آختاران بئرى يوخ.
۱۲ هاميسى آزيبلار،
بئرلكده فايداسيز اولوبلار.
ياخشىلىق ادن هچ كس يوخ، بئر نفر بله.*
۱۳ بوغازلارى آچيق قئبردئر؛
دئللرى حئيله ائشله دئر،
دوداقلاريندا افعى زهرى وار.*
۱۴ آغيزلارى لعنت و آجى سؤزلرله دولودور.*
۱۵ آياقلارى قان تۆكمك اوچون تله سئر.
۱۶ يوللاريندا وئرئلىق و فلاكت وار
۱۷ و بارئش يولونو تانماييبلار.*

۱۲:۳ مزمور ۳-۱:۵۳، واعظ ۷:۲۰

۱۳:۳ مزمور ۹:۵، ۱۴:۴۰

۱۴:۳ مزمور ۷:۱۰

۱۷:۳ اشعيا ۵۹:۷ و ۸

۱۸:۳ مزمور ۱:۳۶

۲۱:۳ و يا «تاريديان گلن صالحلك»

رب اونون گوناھینی حسابا گئتمز.*
 ۹ آیا بو بختورلئک آنجاق ختنه اولونانلارادیر،
 یوخسا ختنه اولونمایانلارا دا عاییددیر؟
 چونکی دینرئک کی، ائبراهئمئن ائمانی
 اونا صالحلئک ساییلدی. ۱۰ نه شرایطده
 ساییلدی؟ ختنه اولاندان سونرا اندی،
 یوخسا قابق؟ ختنه اولاندان سونرا یوخ،
 قابق اندی. ۱۱ و ختنه نئن علامتنی آلدی،
 ائماندان گلن صالحلئین مؤهورونو کی،
 ختنه اولونمیشدان دا وار اندی، إله کی،
 او، بوتون او آدمالارین دا آتاسی اولسون
 کی، ختنه اولونمادیقلاری حالدا ائمان
 گئترئر کی، اونلار دا صالح سایلسینلار.
 ۱۲ بلهجه آتامیز ائبراهئم ختنه اهلئنه ده آتا
 اولدو کی، آنجاق ختنه اولدوقلارینا
 قالمایب، او ائمانین ائزلرئنده ریئرئر کی،
 اونون ختنه اولونماسیندان قابق دا وار
 اندی.

۱۳ شرعتئن واسطه سی ائله دینلدی کی،
 ائبراهئم و اونون نسلئنه دونیانی مئراث
 آلاجاقلاری وعده ورئلدی. بو اونون
 اوچون اندی کی، ائمان واسطه سی ائله
 صالح ساییلدیلار. ۱۴ چونکی اگر شرعتله
 یاشایانلار وارث اولسالار، ائمان بوش اولار،
 وعده ده باطل! ۱۵ چونکی شرعت تارینین
 قضیئی حاصل گئتر. شرعت اولمایان یرده
 ده اونو ایاق آلتینا قویان اولماز.

۱۶ بونا گؤره ده، وعده ائمان واسطه سی ائله
 گلئر اله کی، اونون فیضنه باغلی اولسون
 و ائبراهئمئن بوتون نسلئنی بوروسون؛
 آنجاق شرعتنه باغلی اولانلاری یوخ،
 ائبراهئمئن ائمانینا مالئک اولانلاری دا
 کی، هامیمیزین آتاسی دیر. ۱۷ نجه کی،
 یازیلیب؛ «سنی بشر چوخ خالقلارین

۲۷ بلهجه نه ائله فخر اده بئله رئک؟ هج
 بئر شيله. هانسی اوصولا گؤره؟ شرعتی
 یرئنه یئرئمک اوصولا؟ خیر! آنجاق ائمان
 اوصولونا گؤره. ۲۸ چونکی ائناندیغیمیز
 بودور کی، ائئسان شرعتی یرئنه یئرئمکله
 یوخ، ائمان واسطه سی ائله تبرعه اولونور.
 ۲۹ مگر تاری آنجاق یهودلرئن تاریسی دیر؟
 مگر قیری یهودلرئن ده تاریسی دینل؟
 البتّه، قیری یهودلرئن ده تاریسی دیر.
 ۳۰ چونکی آنجاق بئر تاری وار و او هم ختنه
 اولونانلاری، هم ده ختنه اولونمایانلاری ائمان
 واسطه سی ائله صالح سایاجاق. ۳۱ بلهجه
 آیا بئر ائمانلا شرعتی لغو ادئرئک؟ اصلا!
 عکسئنه، اونو مؤحکمله دئرئک.

ائبراهئمئن ائمانی

۴ بس جئسمانی آتامیز ائبراهئم حاقیندا
 نه دئیک؟ او، نه تادی؟ ۲ اگر ائبراهئم
 اؤز عمل لری ائله صالح ساییلسایدی،
 فخر ائمه یه بئر شی ی وار؛ لاکئن تارینین
 حوزوروندا یوخ. ۳ موقدس یازی نه دیر؟
 «ائبراهئم تارییا ائمان گئتردی، بو دا اونون
 حاقیندا صالحلئک ساییلدی.»*

۴ ائشله یین بئر آدمین اوجرتی اونا هدئیّه
 ساییلماز، بو اونون حاقی دیر. ۵ لاکئن
 ائشله مه یین بئر آدم کی، پئس آدمالاری تبرعه
 اده نه ائمان گئترئر، ائمانی اونا صالحلئک
 ساییلیر. ۶ نجه کی، داوود دا او آدمین
 بختورلئیندن دانیشیر کی، تاری اونون عملئنه
 باخما یارق، اونو صالح ساییر.

۷ «خوش او آدمالارین حالینا کی،

عوصیانلاری باغیشلانیر،

گوناهلاری عفو اولونور.

۸ خوش او آدمین حالینا کی،

اومئد اوتانديرماز؛ چونكى تارينين محبتى بئزە ورتلن موقدس روحون واسطهسى ائله اوزكلرئىئە تۆكولوب. ^۶ چونكى بئز حله ضعيف ائكن، مسئح موعين زاماندا گوناھكارلار يولوندا اولدو. ^۷ صالح بئز آدامين عوضئنده كئمسەئتن اولمەسى چتئن باش وئز؛ ياخشى بئز آدامين عوضئنده بلکہ دە بئرى اولمە يە جسارت اتسئن. ^۸ لاکئن تارى بئزە اولان محبتئى بونونلا اثبات ادئر كى، بئز حله گوناھكار ائكن، مسئح بئزئم عوضئمئز دە اولدو.

^۹ ائندى كى، اونون قانى ائله صالح سايلىمئشيق، بس نه قدر آرتيق اونون واسطهسى ائله دە تارينين قضئندن خئلاص اولاجاغيق. ^{۱۰} چونكى اگر بئز تارينين دوشمنى اولان حالدا، اونون اوغلونون اولمەسى ائله تارى ائله بارىشديق. بس نه قدر داھا چوخ، بارىشمئش اولان حالدا اونون حياتى ائله خئلاص اولاجاغيق. ^{۱۱} آنجاق بو قدر دە يوخ، حتا تاريدا دا رېئمئز عئسا مسئحن واسطهسى ائله فخر ادئرئك كى، ائندى اونون واسطهسى ائله بارىشىغا نايئل اولموشوق.

اؤلوم و حيات

^{۱۲} بونا گۆرە، نجه كى، گوناھ تڪ بئز آدامين واسطهسى ائله و اولوم دە گوناھين واسطهسى ائله دونيايا گئردى، إله جە دە اولوم بوتون ائسانلارا گلدى، چونكى هامى گوناھ ادئب. ^{۱۳} شئعتدن قاباق دا دونيادا گوناھ وار ائدى، لاکئن شرئعت اولمايان يردە گوناھ حسابا سايلىماز. ^{۱۴} اما آدمئن موسايا قدر اولوم هامىيا حؤكمرانلىق اتدى، حتا اونلار دا كى، آدمئن گوناھينا بئزەر بئز گوناھ امەدئئر. آدم او گلەجك آدامين صورتى ائدى.

آتاسى اتدئم. * ائنانديغى تارينين نظرئنده، او تارى كى، اولولرە حيات وئرر و اولمايان شيلرى وارليغا چاغيرير.

^{۱۸} اومئد اصلا يوخ ائكن، ائبراهئم اومئدله ائمان گئتردى و بلەجە بئز چوخ خالقلارين آتاسى اولدو. نجه كى، اونا ديئلئمئشدى دە كى، «سئن نسلئن بلە اولاجاق.» ^{۱۹} ائمانيندا ضعيفلەمەدى و اوزونون تخمئن يوز ياشلى بدنئئن اولموش كئمى اولدوغونا اهمئيت ورمەدى، سارانين دا بطنئنن قيصيرليغينا اهمئيت ورمەدى. ^{۲۰} و تارينين وعدەسئنە ائمانسيزليقلا شك اتمەدى، لاکئن ائمانيندا مؤحکم اولوب تارينى عئزتئلندئردى. ^{۲۱} و كامئل آرخابين ائدى كى، تارى، وردئىي وعدەنى يرئئە يئترمە يە دە قادنئردئر. ^{۲۲} بونا گۆرە دە، ائمانى اونا صالحلئك سايلىدى. ^{۲۳} «صالحلئك سايلىدى» سؤزلرى آنجاق اونون اوچون يازيلمادى، ^{۲۴} بئزئم اوچون دە يازىلدى كى، تارى بئزە صالحلئك «سايلاجاق؛ بئزە دە كى، رېئمئز عئسانى اولولردن دئرئلدەنە ائمان گئئرئمئشئك؛ ^{۲۵} كى، بئزئم گوناھلاريمئزدان اؤترى اولومە تسلئم اولوندو و بئزئم صالح سايلىماغيمئز اوچون دئرئلدئلى.

تارى ائله بارىشماق

۵ بلەجە ائمان واسطهسى ائله صالح سايلىديغيمئز اوچون، رېئمئز عئسا مسئح واسطهسى ائله تارى ائله بارىشمئز وار. ^۲ ائله اونون واسطهسى ائله دە ائچئندە دوردوغوموز بو فيضى ائمانلا آلە گئتردئك و تارينين عئزتئنن اومئدئنه فخر ادئرئك. ^۳ و آنجاق بو قدر يوخ، موصئتلرە دە فخر ادئرئك، چونكى بئلئرئك كى، موصئت تحمؤل يارادار، ^۴ تحمؤل شخصئيت، شخصئيت دە اومئد ^۵ و

اولونموشوق، اونون اؤلومونه تعممد اولونموشوق؟
 ۴ بونا گۆره ده، اونون اؤلومونه تعممد اولونماقلا
 بئز ده اونونلا برابر دفن اولونموشوق؛ اله كي،
 نجه مسئح آتا عزتئشئن واسئطهسى ائله
 اؤلورلدن دئرنلدى، بئز ده همن جور حياتين
 تزلئيشنده ياشايلاق.

۱۵ اگر اونون اؤلومونه بنزهر بئر اؤلومده
 اونونلا بئر اولموشوق، اونون دئرئلمه سئنه
 بنزهر بئر دئرئلمه ده اونونلا بئر اولاجايق.
 ۶ و بونو بئلئرك كي، كؤهنه منلئيمئز
 اونونلا چارميخا چكئلدى، اله كي، گوناھين
 بدننى قووتدن دوشسون و آرتيق گوناھار قول
 اولمايلاق. ۷ چونكى اؤلوموش ادم گوناھدان
 آزاد اولوب.

۸ اگر مسئحله اؤلوموشوك، اونونلا
 ياشاياجاغيميزا دا ائنائيريق. ۹ و بئلئرك ده
 كي، مسئح اؤلورلدن دئرئلمئش اولدوغونا
 گۆره، بئر داھا اؤلمه يه جك. اؤلوم ده اونون
 اوستونه آرتيق حؤكمرانليق اتمه يه جك. ۱۰ و
 كي، اؤلدو، بئر دئه لئك گوناھ اؤلدو؛ لاکئن
 ياشادىغي حياتى تارييا ياشايير. ۱۱ بله جه،
 سئز ده اؤزونوزو گوناھار اؤل، آما مسئح عئسادا
 تارييا دئرى سايين. ۱۲ و قويماين كي، گوناھ
 سئزن فاني بدنئئره حؤكمرانليق اتسئن، اله
 كي، اونون هاوا-هوسلرئندن اطاعت اده سئئز.
 ۱۳ بدنئئزن عوضولرئنى ده پئسلئك آلتلرى
 اولماق اوچون گوناھار تسلئم اتمه يئن. لاکئن
 اؤزونوزو اؤلورلدن دئرئلنلر كئمي تارييا، و
 بدنئئزن عوضولرئنى ده صالحلئك آلتلرى
 اولماق اوچون تارييا تسلئم ادئن. ۱۴ گوناھ
 سئزه حؤكمرانليق اتمه يه جك؛ چونكى سئز
 شرئعت آلتيندا يوخ، فيض آلتينداسينيز.

۱۵ ائندى نه؟ شرئعتن حاكئمئىي آلتيندا
 يوخ، فيض آلتيندا اولدوغوموز اوچون گوناھ
 ادك؟ اصلا! ۱۶ مگر بئلمئرسئئز كي، اطاعت
 ادن قوللار كئمي اؤزونوزو كئمه تسلئم
 اده سئئز، اونون قوللاريسينيز؛ ائستر اؤلوم

۱۵ آما تارينين عوضسئز هديئه سى تقصئر
 كئمي ديئل. چونكى اگر بئر نفرئن تقصئر
 اوزوندن چوخ ادم اؤلدولر، تارينين فيضى و
 تك بئر آدمين، يعنى عئسا مسئحنن فيضى
 ائله ورنلن هديئه، بئر چوخلارينين اوستونه
 چوخالير. ۱۶ و تارينين هديئه سى او تك
 بئر نفرئن گوناھينين نتئجه سى كئمي ديئل:
 بئر گوناھدان سونرا گلن حؤكم محكومئيت
 گئئردى، لاکئن چوخ تقصئرلردن سونرا گلن
 هديئه، صالحلئك گئئردى. ۱۷ چونكى اگر
 اؤلوم بئر تك آدمين تقصئر اوزوندن، او
 تك آدمين واسئطه سى ائله حؤكمرانليق اتدى،
 بس نه قدر چوخ او آدمالار كي، تارينين
 بول فيضنى و صالحلئك هديئه سئنى قبول
 ادئرلر، او تك بئر ادم، يعنى عئسا مسئحنن
 واسئطه سى ائله حياتدا حؤكمرانليق اده جكلر.
 ۱۸ دمه لي، بئر گوناھ اوزوندن نجه بوتون
 ائنسانلارا محكومئيت گئلدى، اله جه ده،
 بئر صالح عمل اوزوندن بوتون ائنسانلارا
 حيات صالحليي گئلدى. ۱۹ چونكى نجه
 بئر نفرئن اطاعتسئزلئىي بئر چوخلارينى
 گوناھكار اتدى، اله جه ده، تك بئر نفرئن
 اطاعتى سايه سئنده بئر چوخلارى صالح
 ساييلاجاقلاز. ۲۰ شرئعت آرايا گئردى كي،
 گوناھ چوخالسين. لاکئن گوناھ چوخالان يرده
 تارينين فيضى داھا دا چوخالدى. ۲۱ اله كي،
 گوناھ اؤلومله حؤكمرانليق اتدئى كئمي، فيض
 ده رئئمئز عئسا مسئحنن واسئطه سى ائله،
 صالحليئن واسئطه سى ائله ابدى حيات
 ورمك اوچون حؤكمرانليق اتسئن.

گوناھار اؤلوموش، مسئحده دئرى

۶ بس نه دئيك؟ گوناھ اتمه يه داوام
 ورك كي، تارينين فيضى چوخالسين؟
 ۲ اصلا! بئر كي، گوناھار اؤلدوك، آرتيق اوندا
 نجه ياشاي بئله رئك؟ ۳ مگر بئلمئرسئئز كي،
 بئزم هاميميز كي، مسئح عئسادا تعممد

آرواد قانوندان آزاد اولور و اؤزگه بئر آداما آره گتدییی واخت زئناکار اولمور. ^۴ إلهجه ده سئز، قارداشلاریم، مسئحن بدنئنن واسطهسی ائله شرئعته اولوبسونوز کی، بئر اؤزگه سئنننکی اولاسینیز، یعنی اولولردن دئرلمئش اولان مسئحننکی اولاسینیز، إله کی، تاری اوچون ثمره گئتره سئنئز. ^۵ چونکی بئر جئسمده یاشایار انکن، گوناھلی هاوا-هوسلر کی، شرئعتن واسطهسی ائله بلی اولموشدو، عوضولرئمئرده فعال ائدی کی، اولوم اوچون ثمره گتئرک. ^۶ اما ائندی، اولجه اسئری اولدوغوموز شرئعته اولوب، اوندان آزاد اولدوق کی، حرفئن کؤهنه لئینده یوخ، روحون تزه لئینده قوللوق ادک.

^۷ بس نه دئیک؟ مگر شرئعت گوناھدیر؟ اصلا! شرئعت اولماسایدی، گوناھین نه اولدوغونو بئلزمدم. چونکی اگر شرئعت «طاماح ائمه» * دمه سیدی، طاماحین نه اولدوغونو آنلامازدیم. ^۸ لاکئن گوناھ فورصت تاپیب، بو امرئن واسطهسی ائله منده جوربه جور طاماحی حاصل گئتدی؛ چونکی شرئعت اولماسا، گوناھ اولدور. ^۹ بئر زامان شرئعت یوخ انکن، من دئری ائندم، لاکئن او امر گلن واخت، گوناھ دئرلیدی و من اولدوم. ^{۱۰} بلهجه بو امر کی، منه حیات گتئرک اوچون ائندی، منه اولوم گتئردی. ^{۱۱} چونکی گوناھ او امرئن واسطهسئله فورصت تاپیب منی آلداتدی و اونولا منی اولدوردو. ^{۱۲} پس شرئعت موقدسدر، امر موقدس، صالح و یاخشی دیر.

^{۱۳} بلهجه، مگر یاخشی اولان شی منه اولوم گتئردی؟ اصلا! گوناھ منه یاخشی شیئن واسطهسی ائله اولوم گتئردی کی، امرئن سببنه گؤره گوناھین نهایت درجه گوناھلی اولدوغو تاینسین.

گئئن گوناها اولسون، ائستر صالحلک گئئن اطاعتنه؟ ^{۱۷} اما تاریا شوکور اولسون کی، قابقجا گوناھین قوللاری اولدوغونوز حالدا، او تعلئمدن اورکدن اطاعت اتدئنئز کی، اؤزونوزو اونا تسلئم اتدئنئز. ^{۱۸} و گوناھدان آزاد اولوب، صالحلئین قولو اولوبسونوز.

^{۱۹} جئسمانی طبعئتنئزن ضعیفلئیی اوزوندن انئسانلارین دوشوندویو کئمی صؤحبت ادئرم. نجه کی، عوضولرئنئز قابقجا پئسلک و شرئعتئرلئیه قول کئمی تسلئم اتمئشدئنئز و نتئجهسی ده بو ائدی کی، شرئعتی داها چوخ آیاق آلتینا قویاسینیز. إلهجه ده ائندی عوضولرئنئز صالحلئیه قول کئمی تسلئم ادئن کی، نتئجهسی ده سئزن موقدس اولماغینیزدیر. ^{۲۰} چونکی سئز گوناھین قوللاری اولدوغونوز زامان، صالحلکدن آزاد اندئنئز. ^{۲۱} بس او زادلاردان کی، ائندی اونلاردان اؤتری اوتانیرسینیز، او زامان نه ثمرئنئز وار ائدی؟ چونکی اونلارین آخیری اولمؤدور. ^{۲۲} اما ائندی گوناھدان آزاد ادئلپ، تاریا قول اولدوغونوز اوچون آلدیغینیز ثمره موقدسلکدن، آخیرینیز دا ابدی حیات. ^{۲۳} چونکی گوناھین عوضوو اولمؤدور، لاکئن تارینین هدئییهسی ربئمئز مسئح عئسادا ابدی حیاتدیر.

شرئعتدن آزاد اولماق

V ای قارداشلار، مگر بئلئر سئنئز کی، (بونو شرئعتی بئلئرله دئرم) شرئعت آنجاق آدام دئری ائکن اونون اوستونده حاکئمئیتی وار؟ ^۲ مئلن، ارلی آرواد قانونلا آرئنه او زامانا جاق باغلی دیر کی، او، دئری دئر؛ اما آری اولدویو زامان، آرواد نکاح قانوندان آزاد دیر. ^۳ بونا گؤره، اگر آرواد، آری دئری انکن، اؤزگه بئر آداما آره گتسه، زئناکار چاغیریلار. لاکئن اگر آری اولسه،

بنزه یثشئنده گوناھ اوچون قوربان گؤندرب،
جئسمده اولان گوناھیی محکوم اتدی کی،
۴ شرعتئن طلب اتدئکلری بئزده یرئنه
یتئشئن؛ بئز کی، جئسمه گؤره یوخ، روحا
گؤره یاشاییریق.

۵ چونکی جئسمئن دالینجا اولانلار فئکئرلرئنی
جئسمانی شیلرئن اوستونه قویوبلار، لاکئن
روحون دالینجا اولانلار فئکئرلرئنی روحانی
شیلرئن اوستونه قویوبلار. ۶ جئسمئن اوستونه
قویولان فئکئر اؤلومدور، لاکئن روحون
اوستونه قویولان فئکئر حیات و باریشدیر.
۷ بو سببدن کی، جئسمئن اوستونه قویولان
فئکئر تاریرا دوشمنچئلک ادئر؛ چونکی
تارینین شرعتئنه تابع دیئل و اولاد بئلمز.
۸ جئسمه گؤره ده یاشایانلار تاریننی راضی اده
بئلمزلر. ۹ لاکئن اگر تارینین روحو سئزده دئر،
سئز جئسمده یوخ، روحداسینیز. آما کئمه
مستحئن روحو یوخدور، او آدام مستحه عاید
دیئل. ۱۰ آما اگر مستح سئزده دئر، بدنئئز گوناھ
اوزوندن اؤلودور، آما روحونوز صالحئلک
اوزوندن دئری. ۱۱ اگر عئسانی اؤلولردن
دئرئلده نئن روحو سئزده یاشاییر، او زامان
مستحی اؤلولردن دئرئلدن، سئزن ده فانی
بدنلرئئنه، سئزده یاشایان اؤز روحو ائله
حیات وره جک.

۱۲ بلهجه ای قارداشلار، بئز جئسمئئزه
بورجولو دیئلک کی، جئسمئئزه گؤره
یاشایاق. ۱۳ چونکی اگر جئسمه گؤره
یاشایاسینیز، اؤلرئئنئز، لاکئن اگر جئسمئن
عمللرئنی روحون واسطه سی ائله اؤلدوره سنئئز،
یاشایارسینیز. ۱۴ چونکی تارینین روحو ائله
هئدایت اولونانلارین هامیسی تارینین
اوغللاری دیرلار. ۱۵ دوغرودان دا، قوللوق
روحونو آلماییسینیز کی، گئنه قورخو انچئنده
یاشایاسینیز، اوغللوق روحونو آلیسینیز کی،
اونون واسطه سی ائله «آبا، آتا» چاگیریریق.
۱۶ اله همن روح بئزئم روحوموزلا شهادت

۱۴ بئز بئلئرئک کی، شرعت روحانی دئر؛
آما من جئسمانی یم، نؤکر کئمی ده گوناھا
ساتیلمیشام. ۱۵ چونکی نه اتدئئمی آنلامیرام؛
ائسته دئئئم شی اتمئم، لاکئن نفرت اتدئئم
ائشی گؤرورم. ۱۶ اگر ائستمه دئئئم ائشی
گؤرورم، اوندا تصدئق ادئریم کی، شرعت
یاخشیدی. ۱۷ بونا گؤره ده، اونا عمل ادن
آرتیق من دیئلیم، منده اولان گوناھدیر.
۱۸ بئلئریم کی، منده، یعنی جئسمئمه یاشخی
بئر شی یاشامیر. چونکی یاشخی شی اتمه یئن
ائسته یی منده وار، لاکئن اونو اتمه یه قادئر
دیئلیم. ۱۹ چونکی ائسته دئئئم یاشخی شی
اتمئم، لاکئن ائستمه دئئئم پئس ائشی
گؤرورم. ۲۰ آما اگر ائستمه دئئئم شی ادئریم،
اونو ادن آرتیق من یوخ، منده اولان گوناھدیر.
۲۱ بلهجه، بو اصلی تاپیرام: یاشخیلیق اتمک
ائسته یین حالدا، منده پئسلئک حاضیردیر.
۲۲ چونکی انچئمده کی وارلغیم تارینین
شرعتئندن کف ادئر، ۲۳ آما عوضولرئمه آیری
بئر شرعت ده گؤرورم کی، عاغلیمین تصدئق
اتدئیی شرعتله موبارئزه ادئر و عوضولرئمه
اولان گوناھین شرعتئنه منی اسئر ادئر. ۲۴ نه
یازیق بئر آدام من! اؤلومون بو بدنئندن
منی کئم خئلاص اده جک؟ ۲۵ رئئمئز عئسا
مستحئن واسطه سی ائله تاریرا شوکور ادئریم!
بلهجه، من اؤز عاغلیملا تارینین شرعتئنه،
لاکئن جئسمانی طبعئتمله گوناھین شرعتئنه
قوللوق ادئریم.

روحدان گلن حیات

بونا گؤره، انندی مستح عئسادا
اولانلار هچ بئر محکومئیت یوخدور.
۲ چونکی مستح عئسادا اولان حیات روحونون
شرعتی، منی گوناھ و اؤلومون شرعتئندن آزاد
اتدی. ۳ چونکی تاریرا بئزه او شی اتدی کی،
جئسم اوزوندن ضعیف اولان شرعت اونو
اده بئلمئردی: اؤز اوغلونو گوناھلی جئسمئن

۲۸ و بئللرئك كى، تارى بوتون شيلرى، اونو سونلر اوچون و اونون ھدفئنه گۇرھ دعوت اولونانلار اوچون اونلار ين خيئرئنه بئرئلكدھ ائشلھ دئر. ۲۹ چونكى او، كئملرى اولجھدن تانيئميشدى، قاباقجادان موعين اتمئشدى دھ كى، اوغلونون بنزھ يئشئنه دۇنسولر. الھ كى، او، چوخلو قارداشلار آراسيندا، ائلك دوغولان اولسون. ۳۰ تارى كئملرى قاباقجادان موعين اتمئشدى، اونلارى دا دعوت اتدى؛ دعوت اتدئى آداملارى صالح سايدى؛ صالح سايدىغى آداملارى دا عئزتلىندردى.

۳۱ اگر بلھ دئر، بو شيلره نھ ديك؟ اگر تارى بئرئملھ دئر، كئم بنزھ ضئد دورار؟ ۳۲ او كى، اؤز اوغلونو قىماييب، اونو بئرئم ھاميميز اوچون تسلم اتدى، نجه اونولا برابر بوتون شيلرى بنزھ احسان اتميه جك؟ ۳۳ تارئين سچدئكلرئنه كئم ائتئھام ووراجاق؟ اونلارى صالح سايان تارى دير! ۳۴ محكوم دن كئمدئر؟ اولموش، اوستھلك دئرئلمئش اولان مسئح عئسا. او كى، ھم تارئين صاغيئنداير، ھم دھ بئرئم اوچون شفاعت ادئر. ۳۵ مسئحن محبتئندن بنزى كئم آيبرا بئلر؟ موصلئت؟ دارليق؟ عذاب؟ آجليق؟ چيلپا قلىق؟ خطر؟ قيلينج؟ ۳۶ نجه كى، يازيليب دا:

«سنن خاطرئن اوچون بوتون گون

اولوم آلئنه وئرئئرئك،

قصابلىق قويونلارى كئمى ساييليرديق.»*

۳۷ يوخ، بوتون بونلاردا بنزى سوھئنن واسئطھسى ائله قالبب گلنلردن اوستونوك. ۳۸ چونكى يقئن بئلرم كى، نھ اولوم، نھ حيات، نھ ملكلر، نھ رياستلر، نھ ائندئكى، نھ گلھ جك شيلر، نھ قووتلر، ۳۹ نھ اوجاليق، نھ دئرئلك، نھ دھ اؤزگھ بئر مخلوق قادئر اولاجاق كى، بنزى ربئئمئز مسئح عئسادا اولان تارئينن محبتئندن آيبرسين.

ورئر كى، بئر تارئينن اؤولادلارى ييق. ۱۷ ائندى اگر اونون اؤولادلارى ييق، دمھلى اونون وارئرئئرئك دھ-تارئينن وارئرئلرى و مسئحن مئراث شرئكى-اگر حقيقتن اونون چكدئى عذابلاريندا بئر دھ شرئك اولوروق كى، بلھ جھ اونون عئزتئندھ دھ شرئك اولاق.

۱۸ بلھ دوشونورم كى، چكدئىئمئز ائندئكى عذابلار، بنزھ ظاھئر اولاجاق عئزتله ھچ موقيائسھ يھ گلمز. ۱۹ چونكى خئلق تارئينن اوغوللارئينن ظوھورونو بؤيوك بئر حسرتله گؤزلھ بئر. ۲۰ چونكى خئلق اؤز ائرادھسى ائله يوخ، اونو تابع ائدئرھئنن ائرادھسى ائله چورومھ يھ تابع اولوب، ۲۱ بو اومئدله كى، خئلق اؤز دھ چورومھ يئن اسارتئندن آزاد اولاجاق و تارئينن اؤولادلارئينن شؤوكتلى آزادليغينا كئئرئلھ جك. ۲۲ چونكى بئلئرئك كى، بوتون خئلق ائندئيه كئمى بئرئلكدھ نالھ ادئب، دوغوم آغريسى جكئر. ۲۳ و آنجاق بو يوخ، بئر دھ كى، روھون نوبارئينى آلميشيق، بئر اؤزوموز دھ اؤز ائچئمئزدھ نالھ ادئب، اوغوللوعا آليئماغى يعنى بدنئمئزن خئلاصينى گؤزلھ بئرئك. ۲۴ چونكى بئر اومئدله نئجات تاپديق. لاكئن گؤزھ گؤرولن اومئد، اومئد ديئل. چونكى گؤردويو شيھ نھ اوچون اومئد باغلاسين؟ ۲۵ لاكئن اگر گؤرمھ دئئمئز شيھ اومئد باغلايلاق، اونو صبرلھ گؤزلھ يھ رئرئك.

۲۶ و بلھ جھ دھ روھ بنزھ ضعفلئئمئزدھ كؤمك ادر. چونكى بئر لازيم اولدوغو كئمى دوعا اتمھى باجارميريق. لاكئن روھ اؤز سؤزلھ، آناتيلماز نالھلرلھ بئرئم اوچون شفاعت ادئر. ۲۷ و اوزكلرى تفتئش ادن، روھون نھ دوشونديونو بئلئر، چونكى روھ تارئينن ائرادھسئنه گؤرھ موقدسلر اوچون شفاعت ادئر.

اونون دعوتئندن اولسون- ۱۲ رُبْقایا دیئلدی: «بُیوکو کُنچِئینه قوللوق ادهجک» * ۱۳ نجه کی، حَتّا یازیلیب دا: «یعقوبو سودم، لاکتن عئسودان نغرت اتدئم» * ۱۴ ائندی نه دئیک؟ مگر تارینین یانیندا حاقسزلیق وار؟ اصلا! ۱۵ چونکی او، موسایا دئیر:

«کئمه رحمئم گلسه، رحم ادهجهیم،
کئمه اورهیم یانسا، شفقت گُورسدهجهیم» * ۱۶
بلهجه ائندی انسانین ائستهینه و یا
اونون سعی اتمهینه دئیل، آنجاق مرحمت
ادن تارییا باغلی دیر. ۱۷ چونکی موقدّس
یازیدا فِرعونا دئیر:

«سنی بونا گُوره اوجالتدیم کی،
قووتئمی سنده گُورسدئم،
و آدیم بوتون یر اوزونده اعلان ادئلشن» * ۱۸
دمهلی، تاری کئمه ائستهیر، مرحمت
اِدئر و کئمه ائستهیر، اورهینه برک اتمهیه
ائجازه وئر.

۱۹ ائندی سن منه دئییه بئلسن: «بس تاری
داها نه اوچون بئری تقصُرکار تاپیر؟ مگر
اونون ائتراده سئئنن ضئذّنه کئم دورور؟»
۲۰ لاکتن سن ای انسان، کئمسن کی، تارییا
بله جاواب قایتاریسان؟ مگر شکئل ورنلن
بئری، اونا شکئل وره نه دئییه بئلر کی،
«منی نه اوچون بو جور یاراتدین؟» * ۲۱ مگر
کوزه گرئن پالچیق اوستونه ائختیاری یوخدور
کی، همن پالچیق ییغینندان بئر قابی حورمه
و بئر قابی دا حورمتسئزلئییه قاییرسین؟
۲۲ اگر تاری قُضبنی گُورسدکم و قووتئنی

تارینین سچدنکلی

۹ مسئحه حقئتی دئیرم، یالان دانیشمیرام؛
وئجدانیم دا موقدّس روحدا دئنگلرئمی
تصدیق ادر. ۲ اورهیمده بُیوک بئر قم،
دائمی بئر ائضطراب وار. ۳ چونکی ائستهیه
بئله ردئم کی، قارداشلاریمین خاطری اوچون،
جئسمن هموطنلرئمنن خاطری اوچون، من
اُزوم مسئحدن اوزاقلاشیب لعنت اولونوم.
۴ اونلار ائسرائیل لی دئرلر کی، اوغللوق و
عزّت، عهدلر، شُرعتن ورنلمه سی، معبدئن
خدمتی و وعده لر اونلاریندیر. ۵ بُیوک
آتالار دا اونلاریندیر، مسئح ده جئسمن
اونلارداندیر؛ او کی، هر شئین اوستونه ایده
کنمی موبارک تاری دیر. آمئن.

۶ لاکتن بله دئیل کی، تارینین کلامی بوشا
چیخیب. چونکی ائسرائیلدن اولنلارین
هامیسی ائسرائیل دئیل. ۷ ائبراهئم نسلئندن
اولنلارین هامیسی دا ائبراهئمئن اؤولادلاری
دئیل: «آما «سئنن نسلئن ائسحاقدان
آدلاندیریلماق» * ۸ بو او دمکدئر کی، تارینین
اؤولادلاری جئسمانی اؤولادلار یوخ، وعده نئن
اؤولادلاری دیرلار کی، ائبراهئمئن نسللی
ساییلیرلار. ۹ چونکی وعده بله ورنلدی: «بو
واخت گلجه یم و سارائین اوغلو اولماق» *
۱۰ و آنجاق بو یوخ، رُبْقا دا بئر کئشنن، یعنی
آتامیز ائسحاقدان بویلو اولدو. ۱۱ و ائکی
اوغول حله آنادان اولمامیش و یاخشیلیق یا دا
پئسلک اتمه مئش ائکن- اونا گُوره کی، تارینین
سچمه باره ده اولان مقصدی عمللردن یوخ،

۷:۹ یارادیلش ۱۲:۲۱

۹:۹ یارادیلش ۱۰:۱۸ و ۱۴

۱۲:۹ یارادیلش ۲۳:۲۵

۱۳:۹ ملاکی ۲:۱ و ۳

۱۵:۹ چیخیش ۱۹:۳۳

۱۷:۹ چیخیش ۱۶:۹

۲۰:۹ اِشعیا ۱۶:۲۹، ۴۵:۹

دالیسینا دوشمه‌ین قیری یهودنلر صالحلیی
 آله گئئرئبلر، او صالحلئک کی، ائماندان گلئر.
 ۳۱ آما ائسرائیل کی، صالحلئک شرئعتئن
 دالیسینا دوشموشدو، بو شرئعته چاتمادی.
 ۳۲ نه اوچون؟ چونکی ائمانلا یوخ، شرئعتئن
 عمللرئندن اولاجاق کئمی اونون دالیسینا
 دوشموشدولر. بودرهمه داشینین اوستونه
 بودره‌دلر. ۳۳ نجه کی، یازیلیب:

«باخ، صحیوندا بئر بودرهمه داشی،
 ییخیلماق قایاسی قویورام؛

اونا ائمان گئئنر اوتاندیریلما یاجاقدیر.»*

ای قارداشلار، اوره‌یتمده کی آرزو
 و ائسرائیل اوچون تاریا دوعام،
 اونلارین خئلاصی اوچوندور. ۲ چونکی
 اونلارین باره‌سئنده شهادت وئرئم کی، تاری
 اوچون قیرتلی وار، لاکئن درک اوستونده
 دیئل. ۳ چونکی تاریدان گلن صالحلیی
 آنلاماییب، اؤز صالحلئکلرئی برقرار اتمه‌یه
 چالیشماقلا تارینین صالحلئینه تابع اولمادیلار.
 ۴ اونا گؤره کی، مسئح هر ائمان گئئرهنن صالح
 سایلماسی اوچون شرئعتئن نهایی دئر.

۵ چونکی موسا شرئعتدن گلن صالحلئک
 حاقیندا یازیر کی، اونی یرئنه یتئنر آدام، اونونلا
 یاشایاجاق. ۶ آما ائماندان گلن صالحلئک بله
 دئر: «اوره‌یئنده دمه کی، گؤیه کئم قالخاجاق
 (کی، مسئحی ائدرسن؟)»* ۷ و یا اولولر
 دنیارینا کئم ائنه‌جک (کی، مسئحی اولولردن
 قالدیرسین؟)* ۸ بس نه دئر؟

بئلدرمک ائسته‌ین حالدا، قضبئنه هدف اولان
 هلاک اوچون حاضیرلانمیش قابلار، بؤیوک
 صبرله تحمّل اده، بونا نه دئیک؟ ۲۳ او بونو
 اونون اوچون اتدی کی، جلالینین بوللوغونو
 مرحمت تاپان قابلار بئلدرسن، او قابلار
 کی، اولجه‌دن عئزت اوچون حاضیرلامیشدی.
 ۲۴ حتّا بئزلری ده کی، آنجاق یهودنلر آراسیندان
 یوخ، قیری یهودنلر آراسیندان چاغیردی.
 ۲۵ نجه کی، هوشعئن کئتابیندا دئر:

«خالقیم اولمایانا خالقیم،

سوگئلئم اولمایانا سوگئلئم دئیجه‌یم.»*

۲۶ و

«واقع اولاجاق کی،
 "خالقیم دئلسئنر" دئیلدئی یرده،
 اونلار دئری تارینین اوغوللاری

چاغیریلماقلا.»*

۲۷ و ائشعیا ائسرائیل حاقیندا نئدا ادئر:
 «ائسرائیل اوغوللارینین سایى دهنز قومو قدر
 اولسا دا، آنجاق تک بئر آزی نئجات تاپاجاق.
 ۲۸ چونکی رب حؤکمونو یر اوزونه کامئل بئر
 شکئلده، تزلکله ائجرا اده‌جک.»*

۲۹ و نجه کی، ائشعیا قاباقجادران دمئشدی
 ده کی:

«اگر سماوی فوجلارین ربی بئزی

نسئلئر بوراخسایدی،

سودوم کئمی اولاردیق،

گومورایا بنزه‌دئک.»*

۳۰ بس نه دئیک؟ بونو کی، صالحلئین

۲۵:۲ هوشع

۲۶:۹ هوشع ۱۰:۱

۲۸:۹ ائشعیا ۲۲:۱۰ و ۲۳

۲۹:۹ ائشعیا ۹:۱

۳۳:۹ ائشعیا ۱۴:۸، ۱۶:۲۸،

۵:۱۰ لاؤللی لر ۱۸:۵

۶:۱۰ تثنیه ۳۰:۱۲

۷:۱۰ تثنیه ۳۰:۱۳

كلام سنه ياخيندير،

آغزیندا و اوره یئنده دثر.*

یعنی، او ائمان كلامی کی، بئز اونو وعظ ادئریک. ۹ چونکی اگر سن آغزینلا عسنانین رب اولدوغونو انقار ادب، اورکدن ائنانسان کی، تار ی اونو اولولردن دئرئلیدی، نجات تاپارسان. ۱۰ اونا گوره کی، ائنانسان اورکدن ائمان اتمکله صالح ساییلیر، ائمانینی آغزی ائله انقار اتمکله نجات تاپیر. ۱۱ چونکی موقدس یازی دیر: «اونا ائمان گئئنر هچ کیم اوتاندریلما یا جاقدر.»* ۱۲ اونون اوچون کی، یهودی ائله قیری یهودی آراسیندا فرق یوخدور. هامیسینین ربی بئردئر، اونو چاغیرانلارین هامیسینا دا سخاوتله برکت ورئر. ۱۳ چونکی «ربئن آدینی چاغیران هر کس نجات تاپاجاق.»*

۱۴ آما ائمان گئتمه دئکلی او کئمسه نی نه چاغیراجاقلار؟ ائتمه دئکلی کئمسه یه نه ائمان گئتمه جکلر؟ وعظ اذن اولماسا، نه ائتمه جکلر؟ ۱۵ و اگر گوندزئلمه سه لر، نه وعظ اده جکلر؟ نه کی، یازیلیب: «نه گوزلدئر یاخشی شیلری موژده ورنلرنن آیاقلاری!»*

۱۶ آما موژده یه هامی قولاق آسمادی. چونکی ائشعیا دیر: «یارب، وردئیمئز خبره کیم ائناندی؟»*

۱۷ بله جه ائمان ائتمکدن، ائتمک ده مستحئن کلامی ائله دئر. ۱۸ لاکئن دیرم؛ مگر ائتمه دئر؟ البته کی، ائتمدئر.

اونلارین سسی بوتون یر اوزونه،

سوزلری دونیانین اوجلارینا قدر چاتدی.*

۱۹ بئر ده دیرم؛ مگر ائسرائیل آنلامادی؟ موسا اولجه دن دیر:

«طایفا اولمایانلا سئزی قیرته گئتمه جه یم، فهمئز بئر طایفا ائله سئزی حئرصلندره جه یم.»*

۲۰ لاکئن ائشعیا جورعت ادب دیر:

«منی آختارمایانلار منی تاپدیلار،

منی طلب اتمه بنلره، من ظاهر اولدم.»*

۲۱ لاکئن ائسرائیل حاقیندا بله دیر:

«بوتون گون اللرمی،

انطاعتسئر و عاصی بئر خالقا اوزاتدیم.»*

تارینین اوزو اوچون آیردیغی آدمالار

بله جه، سوروشورام: مگر تار ی اوز خالقینی رد ادب؟ اصلا! چونکی من ده ائبراهئمئن نسلئندن، بنیامئن قبئله سئندن اولان بئر ائسرائیللی یم. ۲ تار ی اولجه دن تانیدیغی اوز خالقینی رد اتمه یئب. مگر سئر موقدس یازنین ائلیا حاقیندا نه ددئینی بئلمئرسئنئر؟ ائلیا ائسرائیلدن تار ییا شکایت ادب دیر: ۳ «یارب! سئن پیغمبرلرنی اولدورولر، سئن قوربانگاهلارینی ییخیلار و من تک قالمیشام. منئم ده جانیمی آختاریرلار.»*

۴ لاکئن تاریدان اونا گلن جاواب نه دئر؟ «من اوزوم اوچون ید ی من نفر ساخلا میشام

۸:۱۰ تشئیه ۱۴:۳۰

۱۱:۱۰ ائشعیا ۱۶:۲۸

۱۳:۱۰ یوئل ۳۲:۲

۱۵:۱۰ ائشعیا ۷:۵۲

۱۶:۱۰ ائشعیا ۱:۵۳

۱۸:۱۰ مزمور ۴:۱۹

۱۹:۱۰ تشئیه ۲۱:۳۲

۲۰:۱۰ ائشعیا ۱:۶۵

۲۱:۱۰ ائشعیا ۲:۶۵

۳:۱۱ پادشاهلار ۱۰:۱۹ و ۱۴

موقدسدر، بوتون خمئر ده موقدسدر؛ و اگر کؤک موقدسدر، بوداقلار دا موقدسدرلر.

۱۷ لاکئن اگر بوداقلاردان بعضىسى قوپاريلديلار، و سئز كي، چؤل زيتون آغاجي ائدئئنئز، اونلارين يرئنه پيوند اولونوب، زيتون آغاجينين كؤكونه و شئره سئنه شئرئك اولوبسونوز، ۱۸ بوداقلارا فخر اتمه يئن، فخر اده سئئنئز، يادينيزا ساليين كي، سئز كؤكو يوخ، كؤك سئري داشي يير. ۱۹ او زامان دئيه جكسئئنئز: «بوداقلار قوپاريلديلار كي، من اونلارين يرئنه پيوند اولوم.» ۲۰ دوغرو دور. اونلار ائمانسيزليقلاري اوچون كسئلئلر، اما سن ائمانينا گؤره يرئنده دورورسان. تكتيورلئمه، لاکئن قورخ! ۲۱ چونكي اگر تارينين طبعي بوداقلارا حيفي گلئمه دي، سئنه ده حيفي گلئمه يه جك. ۲۲ باخ ائندي تارينين مهربانليق و شئدئتنه: ييخيلانلارا اولان شئدته، لاکئن سئنه اولان مهربانليغا، اگر اونون مهربانليغينا قالامسان، يوخسا سن ده كسئله جكسن. ۲۳ اونلار دا اگر ائمانسيزليقلاريندا قالماسالار، پيوند اولونارلار. چونكي تاري قادردئر كي، اونلاري گئنه پيوند اتسئن. ۲۴ چونكي اگر سن او طبعئن وحشي اولان زيتون آغاجيندان كسئلئب، طبعئتنه ضئد اولان ياخشى زيتون آغاجينا پيوند ائئلدن، اصل بوداقلار اؤز زيتون آغاجينا داها نه قدر چوخ پيوند اولوناجاقلار!

۲۵ چونكي اي قارداشلار، ائسته مئم كي، بو سئردن بئخير اولاسينئز، اله كي، اؤز اؤزونوزو عالم ساياسينئز: قيري يهودئلردن خئلاص اولانلارين سايي تاماملانانا قدر، ائسرائئلدن بئر حئصه نئن اوره يي بركله يئب. ۲۶ و بلهجه بوتون ائسرائئل خئلاص اولاجاق، نهجه كي، يازيليپ:

كي، بعل قاباغيندا دئز چؤكمه يئبلر.* ۵ بلهجه، ائندئكي واخندا دا، تارينين فيضي ائله سچئلن بئر «قالانلار» وار. ۶ لاکئن اگر فيضله دئر، آرتيق عمللره باغلي دئيئلئر؛ يوخسا فيض آرتيق فيض اولماز.

۷ بس نه دئيك؟ ائسرائئل آختاردغيغا نايئل اولمادي؛ سچئلئمئشلر نايئل اولدولار، قالانلاري بركلئلر. ۸ نهجه كي، يازيليپ:

«تاري اونلار بو گونه كئمي يوخولوق روحنو ورئب؛

گورمه ين گؤزلر،

اشئتمه ين قولاقلار.»*

۹ و داود دئر:

«قوي اونلارين سوفره سي اؤزلري اوچون كمنده، تله يه،

بودرهمه داشينا و جزايا دؤنسون.

۱۰ قوي گؤزلري قارالسئن كي، گورمه سئلر، بلرئني همئشه لك آي.»*

۱۱ بلهجه دئرئم: مگر اونلار ييخيلماق اوچون بودرهدئلر؟ اصلا! اما اونلارين تقصئري قيري يهودئلرن نئجائينا سبب اولدو كي، اونلاري قيرته گئترسئن. ۱۲ و اگر اونلارين تقصئري دونيايا دؤولت، اونلارين قوصورو قيري يهودئلره دؤولتلك اولدو، گؤر اونلارين كامئل لئي نه قدر آرتيق دؤولتلك گئره جك! ۱۳ لاکئن سئره اي قيري يهودئلر دئرئم: من قيري يهودئلرن حوارئسي اولدوغوما گؤره، اؤز خئدمئتي عئزتلي سايرام ۱۴ كي، بلهجه بلكه همعئرقلرئمي قيرته گئئرئب، اونلاردان بعضئسئنه نئجات ورم. ۱۵ چونكي اگر اونلارين رد اولونماسي دونيائين باريشماسي اولدو، قبول اولونمالاري اگر اولولرئن حياتا دؤنمه سي دئل، بس نه دئر؟ ۱۶ اگر خمئرئن ائلك حئصه سي

يالواريرام كى، بدنلرئىزى تارىيا دئرى، موقدّس، و مقبول اولان قوربان تقدّم ادئن كى، بو سئزئىن عبّادتئىز دئىر. ۲ بو دونيايا بنزه مه يئن، لاکئن فئكرئىزئىن تمئزلنمه سى ائله ديشئىلئن كى، تارينين ياخشى، مقبول و كامئل اثراده سئئىن نه اولدوغونو بئلىب، يرئنه يئره سئىز. ۳ چونكى منه باغيشلانان فيضله سئزئىن هر بئرئىزه دېئرم كى، اؤزونوزو لوزوموندان داها اوستون سايمايين. لاکئن هر كس تارينين اونا وردئىى ائمان اؤلچوسونه گؤره، دوشونجه لرئىنده اؤلچولو اولسون. ۴ چونكى نجه كى، بئرئىم بئر بدنئىزده چوخلو عوضولر وار، لاکئن اونلار يىن هاميسينين ائشى بئر دئىل، ۵ الهجه بئر ده چوخ اولان حالدا، مسئحده بئر بدنك و هاميميز بئر بئرئىزه عوضولرئىك. ۶ و چونكى بنزه ورنلن فيضه گؤره، جوربه جور روحانى عطا لاريميز وار؛ اگر نئىلكدئىر، ائمانين اؤلچوسونه گؤره. ۷ اگر خئدمتدئىر، خئدمتى ائله. اگر موعلىئىدئىر، تعلئى ائله. ۸ اگر نصئحت ورنئىدئىر، نصئحتى ائله. اگر احسان ائندئىر، سخاوتله. اگر رهبرئىك ائندئىر، قيرتله. اگر مرحمت گؤرسه دندئىر، اوزو-اچيقلئىلا.

۹ قويون محبّت زئياسيز اولسون. پئىسلىكدن انكراه ادئن، ياخشىلىغا ياپيئين. ۱۰ قارداشلىق سوگئسى ائله بئر بئرئىزه وفالى اولون، حؤرمّت اتمكده بئر بئرئىزى اؤتون. ۱۱ قيرتده دالا دوشمه يئن، روحن قاينايين و ربّه قوللوق ادئن. ۱۲ اومئده سوئئنن، دارليغا دؤزون، دوغايا باغلى قالين. ۱۳ موقدّسلرئىن احتياجلار يىنى رفع اتمكده ائشئىراک ادئن، قوناقيورلئىكده جهد ادئن. ۱۴ سئزه عذاب ورنلره برکت ورنئىر؛ قارغيش يوخ، خيئر-دوعا ورنئىر. ۱۵ سوئىنلرله سوئئنن، آغلايانلارلا آغلايىن. ۱۶ بئر بئرئىزله

«قورتارىجى صهيوندان گله جك، و دئىسئىزئى يىقوبدان گؤتوره جك. ۲۷ اونلار يىن گوناھلار يىنى گؤتوره جه يئم زامان،

اونلارلا كسه جه يئم عهد بودور.» *
۲۸ ائنجئله گؤره اونلار سئزئىن اوچون دوشمندئرلر؛ لاکئن سچئىلمه يه گؤره اجداد لار يىن خايطئرئىنه گؤره تارينين عزئىلر دئىرلر. ۲۹ چونكى تارينين عطا ائدئىكلىرى و دعوتى گرى آينماز. ۳۰ نجه سئر بئر زامانلار تارىيا ائطاعت سئز ائدئىز و ائندى اونلار يىن ائطاعت سئزئىنى اوزوندن مرحمت تاپيىسينيز، ۳۱ الهجه ده اونلار ائندى ائطاعت سئز اولوبلار كى، سئزئىن تاپديغىنيز مرحمتئىن سببئىنه گؤره، اؤزلىرى ده مرحمت تاپيىنلار. ۳۲ چونكى تارى هامىنى ائطاعت سئزئىكه اسئر ائىب، اله كى، هامىيا مرحمت گؤرسدئىن. ۳۳ باخ تارينين دؤولتئىن درئىلئىئىنه، اونون هم حئىكمت، هم ده معرفتئىنه! اونون حؤكملىرى نه درجه ده آغىلاسيغمازدير،

يوللارى دا نه درجه ده دوشولمزدئر! ۳۴ چونكى رېئن دوشونجه سئنى كئىم بئلىب؟ و يا كئىم اونا موشاوتر اولوب؟ *
۳۵ كئىم اونا اولجه بئر شى ورنب كى، اؤزونه گئنه گرى ورنلئىن؟ *
۳۶ چونكى هر شى اوندان، اونون واسئطه سى ائله و اونون اوچوندور. اونا ابده كئىم عئزّت اولسون! آمئن.

ياشاين قوربانلار

بونون اوچون اى قارداشلار، تارينين مرحمتئىن خايطئرئىنه سئزه

۱۲

لازیمدیر. ۶ ورگننی ده بونا گۆره ورئرسنئز؛ چونکی حاکمئرل تارینین خئدمتچئسی دئرلر و اؤزلرئنی محض بو ائشه وقف ادئلر. ۷ هرکسه حاقیننی ورنن؛ اگر باجدیر، باجی؛ اگر ورگئدئر، ورگننی؛ اگر قورخودور، قورخونو؛ اگر احتئرامدیر، احتئرامی. ۸ بئرئرنئزی سومکدن باشقا هیچ کئمه بورجلو اولمایین، چونکی اؤزگهنی سون شرئعی یرنه یتئرئب. ۹ چونکی «زئنا اتمه»، «آدام اؤلدورمه»، «اوغورلوق اتمه»، «طاماحکارلیق اتمه» و بوندان باشقا نه امر وار، بو کلامدا خولاصه اولور: «قوشونو اوزون کئمی سؤ». ۱۰ * محبت قونشویا یامانلیق ائتمز، اونا گۆره ده محبت شرئعتن یرنه یتئرئلمه سی دئر. ۱۱ و بونو ادئن، چونکی زامانی بئلئرسنئز کی، سنزن یوخودان اویانماغینیزین واختی آرتیق گلدی؛ چونکی ائندی خئلاص ائمان گئتردئشمئر واختدان داها یاخیندیر. ۱۲ گجه کچب و گوندوز عنقرئب یتئشر؛ اونا گۆره ده قارانلیق ائشئرئنی بوراخاق و نور سئلاحینا گئئنگ. ۱۳ گوندوزده اولانلار کئمی دوروست رفتار ادک؛ عیش-عئشرت و کفئلئکله یوخ، عئفتسئلک و سفاهتله یوخ، داعوا و حسدله یوخ. ۱۴ لاکئن رب عئسا مسئحی گئین و جئسمه إله تداروک گۆرمه یئن کی، شهوتلرئنی یرنه یتئرئسن.

ضعف ائمانلی و قووتلی ائمانلی

۱۴ ائماندا ضعف اولانی قبول ادئن؛ لاکئن اونون اوچون یوخ کی، فئکئرلری بارهده حؤکم اده سنئز. ۲ بئری إله ائنانیر کی، هر شیئی بیئه بئلر، اما ضعف اولان آدام آنجاق سبزئیات یئر. ۳ یئین آدام، یمه یین آداما حقارت گؤزو ائله باخماسین. یمه یین آدام دا یئینه حؤکم اتمه سن. چونکی تار ی اونو قبول ادئب.

همفئکئر اولون؛ تکبئرلو اولمایین، لاکئن آلچاقلارلا دا دوستلوق ادئن. اوزونوزو عالم سایمایین. ۱۷ هیچ کئمه پئسلئک عوضنه پئسلئک اتمه یئن. بوتون ائنسانلارین گؤزونده یاخشی اولان شیلره احتئرام قویون. ۱۸ اگر مومکوندور، ائنئزدن گلدئی قدر بوتون آداملارلا باریش ائچئنده باشایین. ۱۹ ای سوگئلئر، قئصاص آلمایین، آنجاق تارینین قضبئنه یول ورنن، چونکی یازیلیب: «رب دئر: قئصاص منئم دئر، عوضئنی من وره جه یم. ۲۰ لاکئن اگر دوشمنئن آجدیر، اونو یدئزدئر، اگر سوسوزدور، اونا ائچئرت. چونکی بونو اتمکله اونون باشینا کؤز کؤمور ییغیرسان». ۲۱ پئسلئیه مغلوب اولمایین، پئسلئیه یاخشیلوقلا قالب گلئن.

حاکمئیه تابع اولماق

۱۳ هرکس حؤکومت منصلئرئنه تابع اولسون، چونکی إله بئر حؤکومت یوخدور کی، تار ی طرفئندن اولماشین و مؤوجود اولان حؤکومتلر ده تار ی طرفئندان تعین اولونوب. ۲ بونا گۆره ده حؤکومه ضئد دوران، تارینین تعین اتدئینه ضئد دورور و ضئد دورانلار اؤزلرئنه محکومئیت گئتره جکلر. ۳ چونکی حاکمئرل یاخشی رفتارلار اوچون یوخ، پئس رفتارلار اوچون قورخولودورلار. ائسته یئرئسن کی، حؤکومتدن قورخمایاسان؟ یاخشی ائش گؤر و او، سنی تعریفله یر. ۴ چونکی او سنن خئرئن اوچون تارینین خئدمتچئسی دئر. لاکئن اگر پئس ائش گۆره سن، قورخ! چونکی او، بوش یره قیلینج داشیمیر؛ او تارینین خئدمتچئسی دئر، ائنئتقام آلان دیر کی، پئس ائش گۆره نه تارینین قضبئنی گئئرئر. ۵ بو سببدن آنجاق قضبیه گۆره یوخ، وئجدانین خاطئرئنه گۆره ده تابع اولماق

شى نچىسدر. ۱۵ چونكى اگر ستنن قارداشين،
يدئيش بئر شيدن اؤترى ائىجه يئر، آرتيق سن
محبّت اوزوندن رفتار اتمئرسن. اؤز يئيه جه يئنه
او آدمى هلاک اتمه كى، مسئح اونون خاطئرئنه
اؤلدو. ۱۶ اونون اوچون قويمايين كى، سئزه
ياخشى اولان بئر شى پئسلئسن. ۱۷ چونكى
تارينين پادشاهليغي يمك و ائىچمك دئئل،
صالحلىك، باريش، و موقدس روحدا
شادلىقدير. ۱۸ چونكى كئم مسئحه بله خندمت
ادئر، تارييا مقبولدور و ائىسانلار طرفئندن
تصدىق اولونور. ۱۹ اونا گؤره ده او شيلره جان
آتاق كى، باريش گئئئر و بئرئئمئزى برقرار
ادئر. ۲۰ يمك خاطئرئنه تارينين ائشنى پوزماين.
هر شى دوغرودان دا طاهئردئر، لاكئن يدئكلرى
ائله اؤزگه آدميين بودرمه سئنه سبب اولان
اوچون او شى پئس اولور. ۲۱ ياخشى دير كى،
ات يمه يه سن، شراب ائچمه يه سن و يا
قارداشيني بودردن بئر آتش گؤرمه يه سن.
۲۲ اگر ستنن ائمانين وار، تارينين حوزوروندا
اؤزونه ساخلا. خوش او آدميين حالينا كى،
تصدىق اتدئيبى ائشده اؤزونو محكوم اتمئر.
۲۳ آما بئر يمكدن شوبهه ادن آدمى، او يمه يى
اگر يسه، محكوم اولور. چونكى گؤزدويو
ائش ائماندان دئئل؛ و ائماندان اولمايان هر
شى گوناويدر.

۱۵
ائىدى بئر كى، قووتلى يئك، گرک
قووتسئزلرئىن ضعئفلىكلرئنه
دؤزك و آنجاق اؤز خوشلوغوموزو آختارمايق.
۲ هر بئرئئم ياخشىلىقدا بئنا اتمك اوچون
قونشوموزو خوشلانديراق. ۳ اونا گؤره كى،
مسئح ده اؤز خوشلوغونو آختارمادى؛ آما نجه
كى، يازيليپ: «سنى دانلايانلارين دانلاغى
منئم اوستومه دوشدو.» ۴ چونكى قاياقدان
يازيانلارين هاميسى، بئرئئم تعلئمئمز اوچون

۴ سن كئمسن كى، اؤزگه نئن قولونا حؤكم
ادئرسن؟ قولو حاقلى چيخاردان دا، حاقسيز
چيخاردان دا آغاسى دير. قول حاقلى چيخاجاق
دا، چونكى ربتن گوجو وار كى، اونو حاقلى
چيخارتسين. ۵ بئرى، بئر گونو آيرى بئر
گوندن افضل سايير، لاكئن آيرى بئرى هر
گونو برابر سايير. قوى هر كس اؤز فئكرئنده
كامل يقئنى اولسون. ۶ بئر گونو عزئر توتان
آدام، اونو رب اوچون عزئر توتور، يئين آدم
رب اوچون يئر، چونكى تارييا شوکور ادئر.
يمه ين آدم دا رب اوچون يمئر و تارييا
شوکور ادئر. ۷ چونكى بئرلردن هچ كئم اؤزو
اوچون ياشامير و هچ كئم اؤزو اوچون اؤلمور.
۸ چونكى اگر ياشايريق، رب اوچون ياشايريق؛
اگر اؤلوروك ده، رب اوچون اؤلوروك. بونا
گؤره ده ائستئر ياشايلاق، ائستئر اؤلك، بئر
رئئتئك. ۹ چونكى مسئح بونون اوچون اؤلوب
گئنه دئرئلدى كى، هم اؤلورلئىن هم ده
دئرلئىن رئى اولسون. ۱۰ بس سن نه اوچون
قارداشينا حؤكم ادئرسن؟ و يا سن نه اوچون
قارداشينا حقارتله باخيرسان؟ چونكى بئر
هاميميز تارينين موحاكئمه تئختئنن قاباغيندا
داياناجاغيق. ۱۱ اونا گؤره كى، يازيليپ:

رب بويورور؛
حياتيم حاقلى اوچون، هر دئر قاباغيمدا
چؤكه جك،

و هر دئل تارينى انقرار اده جك.*
۱۲ دمه لى هر بئرئئمز اؤزو اوچون تارييا
حساب وره جكدئر. ۱۳ بونا گؤره ده بئرئئمئزه
آرتيق حؤكم اتمه يك، لاكئن بونا قرار ورك
كى، بئر قارداشين يولونا مانع و يا بودردن بئر
شى قويمايق. ۱۴ بئلئرم و رب عئسادا يقئئئم
وار كى، هچ بئر شى اؤزو-اؤزونده نچئس
دئيلدئر؛ آما بئر شىي نچئس سايان اوچون، او

۱۴ بوندان علاوه، ای قارداشلار، من اؤزوم ده سئزین حاقینیزدا یقئینم وار کی، سئز اؤزونوز ده یاخشیلیدا دؤولتی و هر معرئفته دولوسونوز و بئربئرئیزی ده نصئت اتمیه قادئرسئنز. ۱۵ آما بعضی مسلهلر بارده سئزه داها جسارته یازمیشام کی، سئزه خاطیرلامیش اولوم، او فیضدن اؤتری کی، تار ی طرفئندن منه ورئئلب کی، ۱۶ قیری یهودنلره عئسا مسئحئن خئدمتکاری اولام و تارینین ائنجئلنه بشر کاهئن کئی خئدمت ادم، إله کی، منم تقدئم اتدئیم قیری یهودنلر، تاریا مقبول و موقدس روح طرفئندن تقدس اولونموش بئر قوربان اولسون. ۱۷ بلهجه مسئح عئسادا تاریا تقدئم اولان خئدمت اوچون فخر ادئرم. ۱۸ چونکی من هچ بشر شی دانیشماغا جسارت اتمهرم، مگر اونلار حاقیندا کی، مسئح منم واسطمله قیری یهودنلرئن اطاعتی اوچون هم سؤزده، هم ده عملده، ۱۹ علامتله و عجایبلر قووتئنده و موقدس روحون قووتئنده یرئنه یئرئب؛ بله کی، اورشلئمدن باشلایب ائلئروکوما قدر مسئحئن ائنجئلنی تامام-کامال وعظ اتمئشم. ۲۰ و بله چالیشمیشام کی، ائنجئلی، مسئحئن حله آدی اونلارا یتئشمه مئش یرلرده وعظ ادم کی، اؤزگه بئر آدامین بونؤوره سئنده بننا اتمه یم. ۲۱ آما نجه کی، یازیلیب:

اونون حاقیندا خبرلری اولمایانلار
گؤره جکلر،

و اشئمه مئش اولانلار آنلا یاجاقلار.*

۲۲ بوندان اؤتری ده چوخ دفة سئزین یانینزا گلکمکن ساخلاندیم. ۲۳ آما ائندی کی، بو اؤلکه لرده آرتیق بشر یر قالما ییب و اوزون

یازیلدی کی، تحمؤل و موقدس یازیلارین تسکسی ائله اومئدمئز اولسون. ۵ قوی تحمؤل و تسکی ورن تار ی مسئح عئسایا گؤره، سئزه بئربئرئیزله همفکئر اولماغی احسان اتئن کی، ۶ سئز بئرلکده بئر سسله رئئمئز عئسا مسئحئن آناسی اولان تارینی اوجالدا سینیز. ۷ بونا گؤره، نجه کی، مسئح سئزی تارینین عئزتی اوچون قبول اتدی، سئز ده بئربئرئیزی قبول ادئن. ۸ چونکی بونو دیئرم کی، مسئح تارینین حقیقئئندن اؤتری ختنه نئن خئدمتکاری اولدو کی، اجدادیمیزا ورئلن وعده لری تصدئق اتئن. ۹ و قیری یهودنلر تارینین مرحمتی اوچون اونا عئزت ورسئلر، نجه کی، یازیلیب دا؛

بونا گؤره قیری یهودنلر آراسیندا حمد
اده جه یم،

و سنن آدینا اوخویاجاغام.*
۱۰ و گئنه دیئر:
ای قیری یهودنلر، اونون خالق یئله
شادلیق ادئن.*
۱۱ و گئنه:

ای قیری یهودنلر ربّه حمد ادئن.
قوی بوتون خالقلار اونا حمد اتسنلر.*
۱۲ و گئنه ایشعیا دیئر:
یسئنه نئن کؤکوندن اولان گله جک.
و او، قیری یهودنلره حؤکمرانلیق اتمک
اوچون قالخاجاق.

قیری یهودنلر اونا اومئد باغلا یاجاقلار.*

۱۳ قوی اومئد تارسی ائماندا سئزی هر جور شادلیق و باریشلا دولدورسون کی، سئز موقدس روحون قووتی ائله، اومئدله دولوب داشا سینیز.

شکلیده قبول ادئن و سئزه نه احتیاجی وارسا، اونا کؤمک ادئن؛ چونکی او دا بئر چوخلارینا و منئم اؤزومه ده کؤمک ادئب.

۳ مسیح عسادا منئم همکارلاریم پرنسکا* و آکلایا سلام یتئرن کی، ۴ منئم جانیم اوچون اؤز باشلارینی قویدولار و اونلاردان آنجاق من یوخ، بوتون قیری یهودی کئلئسلار تشکور ادئرلر. ۵ اونلارین اوئنده اولان کئلئسلایا دا سلام یتئرئن. آسینانین مسیح اوچون ائلک محصولو اولان سوگئلئم آیتئوسا دا سلام یتئرئن.

۶ بئزم اوچون چوخ زحمت چکمئش مریمه ده سلام یتئرئن.

۷ قوحوموم و زئندانداکی یولداشلاریم آندرونکوس و یونئیاسا سلام یتئرئن کی، حوارئرلر آراسیندا شؤهرت قازانمیش و مندن داها قاباق مسیحه ایمان گئئرئبلر.

۸ ریده اولان سوگئلئم آمپلیاتوسا سلام یتئرئن. ۹ مسیحده همکاریمیز اولان اوربانوس و سوگئلئم استاخئسه سلام یتئرئن.

۱۰ مسیحده تصدق اولونموش آپلئسه سلام یتئرئن. ارئستوبولوسون اوئندن اولانلارا دا سلام یتئرئن.

۱۱ قوحوموم هئروڈیونا سلام یتئرئن. نارکئسوسون اوئندن ریده اولانلارا دا سلام یتئرئن.

۱۲ رب اوچون زحمت چکن ترایفائنا و ترایفوسا سلام یتئرئن. سوگئلی پرسئسه* ده سلام یتئرئن کی، ریده چوخ زحمت چکئب. ۱۳ ریده سچمه بئری اولان روفوسا، آناسینا و منئم آنا ما دا سلام یتئرئن.

۱۴ آسئکئرتئوسا، فئلگونا، هریمسه، پاتروباسا، هریماسا، و اونلارلا اولان قارداشلار سلام یتئرئن.

ائللردن بری سئزئن طرفلرئئشه گلمهیی آرزو ادئرئم، ۲۴ انسپانئایا کچئب-گئنده اومئدئم وار کی، سئزی ده گؤرم و اول بئر مودت سئزئن یانینیزدا اولماقدان بئر آز دویم و سونرا سئز منی اورایا یولا سالاسینیز. ۲۵ لاکئن ائندی موقدسئرئن خئدمتئنده اورشلئمه گدئرئم. ۲۶ چونکی مقدونئیه و اخیائیهه خوش گؤروندو کی، اورشلئمه کی موقدسئرئن آراسیندا کاسیب اولانلارا کؤمک ییغسینلار. ۲۷ البئّه خوش گؤروندو، هم ده اونلارا بورجلودورلار. چونکی اگر قیری یهودئرلر اونلارین روحانی برکتلرئنده شرئک اولدولار، اونلارا مادی برکتلرله ده خئدمت ائمه لی دئرلر. ۲۸ بلهجه بو ائشی باشا چاتیریب و بو ئمره نی اونلارین ائنه چاتدیراندان سونرا، سئزئن طرفلرئئئز کچئب انسپانئایا گدئجه ییم. ۲۹ و بئلئرئم کی، سئزئن یانینیزا گئنده مسیحئن بول برکتی ائله گلهجه ییم. ۳۰ ائندی ای قارداشلار! سئزه ربئمئز عئسا مسیحئن خاطئرئ اوچون و روحون محبتئنئن خاطئرئ اوچون یالواریرام کی، تاریا منئم حاقئما ادئئئئز دوعالاردا منئمله بئرلئکده چالیشاسینیز کی، ۳۱ یهودئیه ده اولان اضطاعتسئزلردن خئلاص اولوم و اورشلئمه اولان خئدمتئم، موقدسئرله مقبول اولسون. ۳۲ و بلهجه من تارینین ائزده سی ائله شادلیقلا سئزئن یانینیزا گئئم و سئزئن دوستلوقونوزلا بئر دئئجئلئم. ۳۳ ائندی باریش ورن تاری سئزئن هامینیزلا اولسون. آمئن.

سالاملار و سوگئلر

و باجیمیز فئبئنی کی، کنخریه ده کی کئلئسلانین خئدمتکاری دیر*، سئزه تاپشیریرام. ۲ اونو ریده موقدسئرله لایئق اولان

۱۶

تتموتاعوس دا سئزه سالام گۆندەرئ، هم ده قوحوملاريم لوكنيوس، ياسون، و سوسپاتر.

۲۲ من ترتيوس دا كي، بو مكتوبو يازييا چكئرم، ريده سئزه سالام گۆندئرئرم.

۲۳ مئم و بوتون كنئسانين مهمانداري اولان قايوس دا سئزه سالام گۆندئرئ. شهرئن خزننه داري اولان اراستوس و كوارتوس قارداش دا سئزه سالام گۆندئرئلر.

۲۴ (رئتمئر عئسا مسئحن فيضي سئزن هامينيلا اولسون. آمئن.)

۲۵ ائندي اونا جلال اولسون كي، مئم موزدم و عئسا مسئحن وعظنه گۆره سئزي برقرار اتمهيه قادئردئر، او سئزن كشفنه گۆره كي، كچمئش زاماندا اوزون بئر مودت اوچون گئزلي ساخلانميش ائدى. ۲۶ اما هم ائندي آشكار اولوب و نبيهوي كئتابلارين واسطهسي ائله ابدى تارينين حؤكمونه گۆره بئلدئرئئب كي، بوتون مئتلئرئ ائماندان اولان ائطاعته سبب اولسون؛ ۲۷ او تگ بئر حؤكمتلي تارييا عئسا مسئحن واسطهسي ائله ابدى كئمي عزت اولسون. آمئن.

۱۵ فلولولوگوس و جولثيايا، نرعوس و باجيسينا، اولئمپاسا و اونلارلا اولان بوتون موقدسلره سالام يئرئن.

۱۶ بئرئئرئئزي موقدس اوپوشله سالاملارين. مسئحن بوتون كنئسسالاري سئزه سالام گۆندئرئلر.

۱۷ اي قارداشلار، سئزه يالواريرام كي، اويرندئئئنز تعلئمئن عكسئنه اولانلاردا، ايريليقلارا و مانعلره سبب اولانلاردا گؤزونوز اولسون و اولانلاردان اوزاق دورون. ۱۸ چونكي بله اداملار رئتمئر مسئحه يوخ، اؤز قارينلارينا قوللوق ادئرلر؛ و سئزن و الداتان نطقلرله ساده اداملارين اوزكلرئني آزديرلرلار. ۱۹ چونكي سئزن ائطاعتئئنزئن خيرى هاميا چاتيب. بونون اوچون من ده سئزن حاقينيزدا سوئئترم. لاكئن ائسته يئرتم كي، ياخشى اولان شيلرده حؤكمتلي و پئس اولان شيلرده معصوم اولاسينيز. ۲۰ و باريش ورن تاري شيطانى عنقرئب اياقلارينيزين آلتيندا آزه چكئ. رئتمئر عئسانين فيضي سئزنئله اولسون ۲۱ همكاريم